

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Korak za korakom do uspeha.

Skoraj ga ni na svetu človeka, ki bi ne hrepenel po moči, ugledu, bogastvu in vplivu. Vse hrepeni za tem! Kako malo ljudi pa to doseže. Večinoma se potem reče: Ta je imel srečo. To je eden najhujših predsodkov, kar jih je bilo kdaj na svetu. To je predsodek, ki je že tisočem in tisočem vzel veselje do dela, jim položil roke v naročje, da so čakali na »srečo« odnekod iz oblakov. Med tem so pa potekala leta, izginjale nerabljenе moči. Zapomni si čitatelj: Vsak srečen človek, ki je na svetu iz nič kaj dosegel, si je moral to svojo »srečo« skovati sam.

Oglejmo si ljudi uspeha bližje: so to ljudje, ki so v neznanem videli znano, ki so za vidnimi »vsakdanjimi rečmi« videli še nevidne priložnosti za delo. Možje uspeha so ljudje, ki praznoto sveta izpremene v množino, ki so dobili najkrasnejše priložnosti za uspeh v premagovanju največjih težav.

Kamen, ki je ležal preko ceste, je bil za prvega samo sitna zapreka; za njim je prišel človek, ki si je izklesal iz njega stopnjico.

Na tisoče ljudi je stalo pred niagarskimi slapji v Ameriki, ki vsi skup niso videli v njih nič drugega kot vodo. Prišel je pa pravi človek, ki je videl v njih toliko in toliko tisoč konjskih sil, videl v duhu cela mesta razsvetljena z električnimi svetilkami, videl cele vrste tovarjen, gnanih z vodnimi toki, spremenjenimi v električno silo.

So dandanes možje, ki vidijo v surovem kamnu krasen kip, ga izklešejo in postanejo slavni.

So trgovci, ki na prazni planjavi vidijo v duhu tovarno s tisoč delavcev, gredo in jo oživetvorijo.

V tovarni sta stala poleg sebe dva delavca na istem stroju. Eden je mislil, delal poskuse, porabil vsako trohico svojih možgan in vso energijo svojih živcev za samoizobrazbo, za trgovsko in strokovno

izvežbanost. Drugi je imel v svoji gostilni v društveni sobi lasten vrček, ter pri tem vrčku in v njem vtopil vso življenjsko moč, kar mu jo je še iz tovarne ostalo. Možgani so se mu zmehčali. Prvi ima danes cvetočo trgovino s krasno urejeno delavnico v živi ulici velikega mesta. Drugi pa stoji še dandanes v isti tovarni za istim strojem kot navaden delavec, večere pa presedi še vedno kot prej, pri svojem vrčku. Njegovi otroci doma morajo že od mladih nog skušati kaj zaslužiti, namesto da bi se mogli še izobraževati. Gotovo ni nič sramotnega, stati v tovarni za stružnico, sramotno je pa, če se ostane pri tem do poznih let samo zato, ker je bil človek prelen, da bi naredil iz stroja klin na lestevici do uspeha.

Na kmetih sta bila dva soseda; skupaj sta hodila v šolo, skupaj pasla krave, skupaj začela kmetovati. Toda dočim je reven po delu vzel v roko knjigo in kmetski časopis, je drugi rajši segel po harmoniki. Prvi je prevzel po očetu posestvo, pridno delal, se pametno oženil in prikupil vsako leto kos zemlje. Drugi ni imel na take reči čas, harmonika mu je preskrbela dosti tovaršije, ga speljala v gostilno, »vsi so ga radi imeli«, in tako je danes berač, ki hodi na občino po podporo k županu, svojemu bivšemu drugu iz mladih let.

Prvi je imel »srečo«. Zakaj? Ker je dan za dnem nabiral en trenotek za drugim, vsakega napolnil z delom ter tako dosegel v življenju uspeh. Drugi si je mislil, jutri začnem, samo še danes naj bom vesel, ter tako srečno prijadral do občinske ubožnice.

Blagor nam Slovencem, če bo med nami čim več ljudi, ki bodo spoznali, da sicer »bog da srečo«, da pa vselej to postavi tako daleč, da se mora človek vseeno sam stegniti po tisto! Gorje nam pa, če bo med nami dosti takšnih lahkoživcev, ki so »samo enkrat na svetu«, ki pa v resnici niso drugega kot lenuhi in pijavke, ki dokler kaj imajo, zapravljajo to, kar so predniki pridedali. Ko to zapravijo, so pa pripravljani, živeti na račun pridnih rok sedanjega rodu. Mladi čitatelj, za kaj se od-

ločiš ti? Če si pa že odrasel, za kaj vzgojiš svoje otroke?

Bera.

Spisal župnik Anton Berce.

I.

Slabo uslugo so napravili poslanci S. L. S. s predlogom za odpravo zakona, ki je dovolil odkup duhovniške bere. S tem niso ustregli ne duhovnikom, ne onim, ki so dolžni dajati bero.

Duhovni in bera.

Beračenje sploh je nevredno človeka, poniževalno je beračenje ubožnih redov, neznosno in nečastno pa je za duhovnika, da gre na bero. Duhovnik je dovršil šestnajstletne študije, spada v vrsto višjih izobražencev in uživa po svojem stanu velik ugled med svojimi župljani. Tu pa se ponudi kaplanu fasija 600 kron, župniku 1200 ali 1400 K letnih dohodkov, s pripombo, da znaša toliko in toliko stotakov zapisana bera v poljskih pridelkih, katero naj izterja duhovnik kakor ve in zna. Ne pretiravam, marveč izjavljam odkritosrečno tako, kakor sem prepričan in sem to sam skusil. Služboval sem kot kaplan v veliki župniji. Moji dohodki so bili 600 K, bera, 362 maš na leto, če mi je za te kdo dal kako nagrado, in prosto stanovanje. Za hrano, brez pijače sem plačeval mesečno 32 K. Kako neobhodno potrebno je bilo, da sem dobil vso bero in jo vzel celo od ubožnega berodajalca! Bolelo me je sree. In ko se pobiral bero, sem gledal slabo oblečene ljudi in njihove razpadajoče hiše, zraven pa moral slišati, kako je slaba letina, kako visoki davki, kako težko življenje. Oj človek, ki imaš kaj srea, zamisli se v ta težki položaj in čutil boš, kako grenka je bera! Iz svoje župnije sem oskrboval sosednjo župnijo, ker ni imela svojega duhovnika. Župljani so se togotili, da jim škofijstvo ni duhovnika poslalo, s svojo jezo pa so se raznesli nad menoj s tem, da mi niso hoteli dati običajne župnijske bere. Za bero sem bil jaz odgovoren, moral sem zbrati in prodati, izkupiček pa iz-

ročiti gosposki, ki pa je nakazala meni nagrado za administracijo, menda mesečno 40 K. Ker so mi torej mnogi bero odrekali, sem jih moral naznaniti okrajnemu glavarstvu, kamor so bili potem klicani k obravnavi, da so dobili strogo naročilo, naj bero dajo. Ali mislite, da je bilo to meni prijetno? Ali je to pospeševalo dušno pastirstvo? — Znano je, da so napovedali klerikalci nekrščanski bojkot vsem tistim, ki ne volijo z njimi. Ali ne bo našel v naprednih vrstah grešni bojkot primerne odmeva? Ali bo dajal Jaklič, Drobnič ali Matjašič bero vsem bojkotujočim duhovnikom, katere tira politična stranka v to protikrščansko početje, kolikor je ne bodo deležni s strani bojkotiranih volilcev? — Končno. Duhovnik naj uči, oznanjuje, svari, najsi bo prilično ali neprilično. Da, zahteva se od njega, naj gleda v vsako hišo skozi okna in vrata ter naj načeljuje vsemu političnemu delovanju. Zraven tega se zahteva od duhovnika davek za »zavode« in za vse mogoče politične namene in politične liste, pobiralo se je celo za mitro škofa dr. Mahniča . . . Duhovniki dohodki so v rednih razmerah pičli, zavisni pa večinoma od dobre volje župljanov. — Redki so slučaj, da bi kdo podedoval »med živimi« 10.000 K, kakor častiti g. tehant Koblar v Kranju, slučaj Renier je menda edini v zgodovini kranjskih župnikov. Naravnost brezsrčno je in skrajno poniževalno za duhovnike, če se jih stavi v zavisnost od bere in kakor berača v zavisnost od ljudske dobre volje. Prepričan sem, da govorim v imenu velike večine naše duhovščine, ko kličem: »Proč z bero!«

Razgled po svetu

Klerikalci propadajo povsod.

Ni dolgo, kar so propadli pri volitvah v nemški državni zbor, že prihajajo poročila o velikih klerikalnih izgubah na Bavarskem. Ta dežela je bila razven Tirolske ena najbolj zagrizenih klerikalnih dežel. **Toda celo na Bavarskem se dela dan;** do sedaj so imeli tam glavno in zadnjo besedo klerikalci, nekako tako kot na Kranjskem. Sedaj pri volitvah so jih pa doletele znatne izgube: katoliški centrum je **izgubil v celem 11 poslancev**, konservativci so jih od 19 **izgubili 12**. Klerikalci imajo celo na Bavarskem samo še pet glasov večine. **Liberalci so pridobili 11, socialni demokrati pa 9 poslancev.** — Takšna poročila nas morejo samo veseliti, nam morajo dajati pogum, da vztrajamo v svojem boju proti klerikalizmu. Če se že na Bavarskem boljšajo razmere, **pride tudi Kranjsko na vrsto, čim bolj bomo delali, tem preje!** Zato na delo za svobodo in prosveto!

Nemiri na Hrvaškem,

o katerih smo že zadnjič poročali, se nadaljujejo. Pri demonstracijah, katerih se je

udeležilo 10.000 ljudi, je prišlo do pravih pobojev med ljudmi in policijo. 20 policajev je bilo nevarno ranjenih. Uboga hrvaška dežela!

Ruski car odklonil srbsko doto.

V srbski državni zbornici je bil podan vladni predlog, naj da Srbija, baje na carjevo željo, srbski princezinji Jeleni, ki je vzela cesarjevega strica Velikega kneza Konstantina, poldrugi milijon kron dote. Zbornica je sklenila ta zakon z neznatno večino. Zato je ruski poslanec proglasil, da je car to doto odklonil, ker zakon ni bil sprejet soglasno. Ruski car je preveč bogat, da bi potreboval njegov sorodnik denarne pomoči malega in revnega srbskega naroda, kateremu je Rusija vedno le dajala in ničesar ne jemala. Carjeva zemljišča so **nekolikokrat večja kot cela Srbija skupaj**, in njegovi dohodki večji, kot kateregakoli drugega vladarja. Car je dovolil šele tedaj to doto, ker je minister Milovanović dejal, da bo sicer srbski narod žalosten, če svoji kraljevski hčeri ne bi mogel dati dote. Glasovanje v državnem zboru srbskem je pa pokazalo, da ta žalost ni bila tako grozovita, kot se je ministru mogoče zdelo.

Plemenitašem na Ruskem-Poljskem

je bilo po zakonu prepovedano dajati svoja posestva v najem. Zakon je imel dober namen, prisiliti visoko gospodo — posestva obdelovati in zabraniti, da bi ne hodili zapravljal tako visokih svot v Pariz in druga velika mesta. Ker ta zakon ni nič pomagal, ga je ruska vlada preklicala, prepovedala je pa, da poljski plemenitaši ne smejo dajati posestev v najem za delj kot eno leto, da bi se preveč ne zadolžili s predujemom.

Lahi v Afriki.

Po uradnem poročilu so imeli Lahi do 23. januarja t. l. na afriškem bojišču 32 pešpolkov, 6 lovskih polkov, 4 planinske polke in dva moderna strelska polka. Od 29 laških konjeniških polkov jih je poslanih na bojišče 11. Od vsakega od vseh 11 topničarskih polkov sta na bojišču po dve bateriji. **Skupaj je tam 109.380 mož in 6000 častnikov.** Stroški za vojno znašajo povprečno po dva milijona kron na dan. **Razen stroškov za mornarico velja vojna dosedaj 200 milijonov kron.** Na bojišče so poslali doslej sledeče zaloge: 42.000 ton (po 1000 kil) premoga, 60.000 ton moke, 7000 ton vode (ker je Tripolitaniya izvzemši obrežje in oaze sama puščava), nekaj sto metrskih stotov rudninskih voda, sladkorja, kave in likerjev, 30.000 ton mesa v sodih in 15.000 hl vina. Toliko velja Italijo vojna v bližnjih afriških puščavah s peščico lačnih in slabo preskrbljenih turških vojakov in Arabcev. Kake ogromne svote bi znašala škoda evropske vojne? Zato si ne upa noben začeti in so zadnjič Nemčijo Francozi kar s tem pobili, da so iz nemških bank pobrali svoje tisoče milijonov vlog, Avstrijo pa s tem »nazaj držé«, da ji v Parizu niso hoteli dati poso-

jila, da bi ne imela denarja za vojno z Italijo, na katero neprestano hujskajo vsi avstrijski klerikalci, naši seve tudi.

Prijor Rajman pobegnil.

Prijor znanega samostana v Čenstohovi, kjer so menihi tako nesramno okradli Mater božjo, je pobegnil. Ptiček se ni čutil več varnega. Začel se je namreč proces proti njegovemu menihu — morileu Mačohu.

Največja država na svetu — republika.

Kitajsko je največja država na svetu, šteje 400 milijonov prebivalcev. Bila je dosedaj vzor okostenelosti in starovernosti. Ta država je postala republika in sicer dne 12. t. m. je podpisala kraljevska rodbina pogoje, katere je dogovorila z revolucionarji.

Kitajski revolucionarji so dosegli lepe uspehe, da je bil že 6. februarja shod 25 zastopnikov onih kitajskih dežel, ki so proglasile republiko, obravnaval pogoje, pod katerimi se odstavi vladarsko hišo mirnim potom. Ker ta vidi, da drugače ne gre, se odstavljenju ni branila do zadnjega. Pogoji so sledeči:

Po odstavljenju bo smel cesar obdržati svoj naslov: Cesar Tsing, cesar čiste dinastije. Ravnalo se bode z njim tako, kot s tujimi vladarji. Vsako leto bo dobival 9 milijonov kron plače in bo smel včasih stanovati v Pekingu. **Skopljenec odpravijo.** Plemenitaški naslovi ostanejo in ima cesar pravico imenovati nove plemiče. Premoženje cesarske hiše ostane nedotaknjeno in cesarjevi uradniki bodo dobivali pokojnino, dokler ne dobe služb, ki bi jim omogočale neodvisnost. — Generali iz severnih krajev so pozvali predsednika republike Juanšikaja, naj dvoru kolikor mogoče vstreže pri teh pogojih, ker s tem, da cesarska rodbina odstopi, omogoči, da bo ohranjen mir in da se rešijo milijoni stroškov za meščansko vojno. In res so se mirno pobotali, kar pričuje sledeča časniška vest:

London, 12. februarja. Iz Pekinga poročajo, da so danes izdali tri edikte. V prvem priznava dosedanja vladarska hiša republiko; v drugem izjavlja, da soglaša s pogoji, ko so jih določili Juanšikaj in republikanci; v tretjem ediktu se pa sporoča podkraljem in guvernerjem, da **vladarska rodbina odstopa od politične moči, da ugodí s tem željam ljudstva.** Nadalje se ukazuje voditeljem province, naj skrbijo za to, da se ne bodo dogajali kaki nemiri. **Odstop dinastije je vzbudil povsod, posebej pa v Nankingu veliko navdušenje.** Nanking bo namreč novo glavno mesto republike. Gotovo je, da bo nova vlada predvsem izjavila, da se bodo respektirale vse mednarodne pogodbe, ki jih je kitajska sklenila, in da se bo zato skrbilo, da se bo varovala lastnina Evropejcev. Razume se, da ta največja republika na svetu ne postane brez vpliva na svetovno politiko.

Slovenija

s Občni zbor Kranjske kmetijske družbe bo dne 26. februarja. Sumljivo je pri stvari, da so ga klerikalci preložili na ponedeljek. Tak dan imajo pač mnogo časa župniki in kaplani, malo pa učitelji, ta najkrepkejša opora naše strokovne organizacije. Obenem nameravajo klerikalci izpremeniti pravila tako, da bi dobili klerikalci Kmetijsko družbo v roke. Ne pozabimo, da ima družba okrog pol milijona kron premoženja, sam kmetijski denar. — Kmetje, razmišljajmo nekoliko o tej zadevi!

s V kranjskem deželnem zboru je šlo pri zadnjih sejah za deželne račune. Številke teh računov so naravnost grozne. Izkazalo se je, da o tem »gospodarstvu« niti vsi poslanci Slov. Ljud. Stranke niso poučeni; odločuje samo par ljudi, ki delajo z deželnim denarjem, kot svinja z mehonom. Na kritike naprednih in nemških poslancev so klerikalci odgovarjali z izgovori, s številkami si pa niso upali odgovarjati. — O celem tem »gospodarstvu« izpregovorimo ob priliki obširneje.

s Klerikalci — za bero. Kmet bi rad videl, da bi se odpravi ta zadnji spomin na tlako. Drugega mnjenja so klerikalci. V deželni zboru so sklenili, da se mora odprava bere kmetu — čim bolj otežkočiti. Na drugem mestu priobčujemo članek gospoda župnika Ant. Berceta, ki govori po svojih lastnih izkušnjah o beri, s stališča duhovščine in kmeta. Opozorjamo čitatelje na te članke.

s Gospodarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu. Dne 23. in 24. februarja bo sadjarski, dne 27. in 28. februarja pa živinorejski in mlekarški tečaj. Prvi tečaj je namenjen gospodarjem in kmetiskim mladencem, drugi pa tudi gospodarjem in gospodinjam ter našim kmetiskim dekletom. Priglasiti se je za prvega do 15. februarja, za drugega pa do 18. februarja na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu. Natančnejši spored je objavljen v dnevnikih. Ti tečaji so jako važni, zato naj se jih mnogo prihlasi.

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Občinske volitve pri nas še vedno niso razpisane, vzrok slabo in površno sestavljeni volilni imeniki, katere je že enkrat c. kr. okr. glavarstvo razveljavilo, a so drugič razpoloženi malo boljši od prvih. Volilci se vprašujejo med seboj, kaj je vzrok tega nereda pri občinskih volilnih imenikih, vsekakor je pa vzrok edino župan, ki volilne imenike sestavlja, oziroma da sestavi, da jih potem korigira in da v splošni pregled. Pri nas vrši te posle »velezasluženi« Klanfarjev Tone, ki je po nerazsodnosti

volilcev že več let župan naše občine. Ne vemo, ali je mož res tako naiven, ali je hudoben, vsekakor se nam zdi umestno, da ponatisnemo njegovo izjavo, ki jo je podal pri reklamacijski komisiji za volilne imenike, ki se glasi:

»Vsled govornice, ker se je reklo, da ima vsak posestnik, ki ima v več podobčinah posestvo, tudi za iste pravice voliti, se sestavitelju volilnih listov ni ugovarjalo. Pri c. kr. okrajnem glavarstvu in pri deželnem odboru, na obeh inštancah se mu je reklo, da se ima § 15 e) tolmačiti le za volilne razrede, nikakor ne za podobčine in da ima torej vsak volilni upravičenec pravico, voliti tam, kjer plačuje davek. Ker se mu je pa reklo pozneje pri c. kr. okrajnem glavarstvu, da po § 15 e) so upravičene tozadevne reklamacije, predlaga, da se iste odobre in volilni listi popravijo.«

Ne vemo torej, ali je Klanfarjev Tone res tako neumen, za kar si je dal spričevalo z zgorajšnjo izjavo, ali je le tako prefrigano zvit, da hoče s tako izjavo volilcem imponirati, vsekakor mora biti pa precej kratke pameti, ker, kakor se spominjamo, je svoječasno, ko je sklical deželni odbornik dr. Pegan v svrhu preštudiranja novega volilnega reda za Kranjsko, nekake poučne tečaje, ki so se vršili za ljubljansko okolico v hotelu »Union«, sedel v prvi klopi, ravno pred govornikom in mu je ves čas odobruje kimal v gori navedeni kritični točki pa si je dal še posebej pojasniti. Moral je torej vedeti, da imeniki, ki jih je razpoložil, niso pravični. Iz njegove izjave se pa tudi vidi, da v nji ni govoril resnice, če trdi, da se mu je pri merodajnih inštancah reklo nekaj, kar § 15 e) sploh ne vsebuje, ker to je nemogoče, da bi dr. Pegan, ki je § 15 e) razlagal, ravno našemu županu Belcu dal drugačne informacije privatno, kot mu jih je dal na poučnem tečaju v »Unionu«, kamor je s seboj pripeljal vseh osem svetovalcev in svojega pisarja Vidmajerja.

Ij Iz Dolskega. Oni dopisunče, ki se briše s tisto umazano cunjjo »Domoljuba«, obregal se je tudi ob kratkokrilo »amaconko«, češ, da si je prišla iskat ženina na volišče. Gotovo dopisunu ugaja; kajti izbral ji je lepo ime, na katerega je lahko ponosna. Z veseljem in ponosom pa gleda cela občina na to junakinjo, ki ne zleze na vsak migljaj pod fajmoštrovo okrilje. Dal bog, da bi se takih neustrašenih »amaconk« rodilo še veliko v sv. helenski fari, ki bi bile pripravljene, iti ob vsaki uri v boj za pravico ter pokazati svoje junaštvo. »Amaconka« ima ženinov dovolj doma — in ne čaka, da ji bo fajmošter pripeljal kakšnega Čuka. »Amaconka« hoče — junaka! — Ne pa, kakor si je šla dolgokrila »Prima dona« farškega terjatra na svinjaku iskat ženina v Kresnice, a prišla dolgonosata nazaj.

Ij Iz Dolskega. Dne 4. februarja je priredilo gasilno društvo v Dolskem do-

mačo veselico pri gosp. Mir. Medvedu, katera je kljub slabemu vremenu dobro izpadla. Zagrizenci so zopet to pot pokazali svojo »naklonjenost« napram gasilnemu društvu. Radoveden sem, ako bodo v slučaju požara ravno tako ignorirali gasilce, kakor jih sedaj. Darovalcem lepih dobitkov in udeležencem pa izreka društvo zahvalo, ter jih prosi nadaljne naklonjenosti.

Belokranjske novice

bk Iz Vinice. Pri nas vedno zraste kaj novega: sedaj je napravil neki trgovec motorno žago. Že se nam obeta električna razsvetljava za Vinico, ki bo baje še svetlejša, kot je bila po Pribanjskih slivah na sosednjem Hrvaškem za časa patrulje. Če bo res uspevala, bomo poročali. Želeti bi bilo. — Zadnji sejem je bil ob zaprtju Hrvaške in slabem vremenu, še dobro obiskan, vsaj pri Šterku ni manjkalo občinstva. — Iz Šterkove trgovine je odstopil mladi, občeznani, prijazni in postrežljivi gospod Jakob Judnič, tukajšnji pomočnik. Škoda vljudnega mladeniča.

bk Iz Vinice ob Kolpi. Kaj pa naše volitve? Može, ali bodo samo Jureti agitirali s svojimi agitatorji - podrepniki za bodoče volitve? Može, pojdimo na delo! Kakšen bo pa odbor, če bo sestavljen po župnikovem sistemu? Ali bodo take ključke gospodarile z našim občinskim denarjem, kot so bile zadnjič po oni nad vse »pravični« volitvi izvoljene? Ne bomo se li sramovali takega odbora? Nimamo li sposobnejših mož v naši tako veliki občini?! Vsakemu zavednemu volilcu bodi prva dolžnost, oddati svoj glas za naše neodvisne kmetijske kandidate. Torej na delo za narod in pravico!

o Dolenjske novice o

d Iz okolice Vač. Kmetijski poučni tečaj na Vačah. V tem tečaju so se pripovedovale stvari, katere je »Kmetovalec« že več let prinašal; to predavanje je bilo samo za tiste kmete, ki niso nikdar »Kmetovalec« dobili v roke. Ta list je vsa leta podučeval, kako se morajo izboljšati travniki in rediti prašiči in kako se morajo narediti novi svinjaki in nove gnojne jame. Pa ne samo podučeval, tudi se je semtertja dobila podpora za travnike, gnojilo za znižano ceno, za stavbe narejene načrte, seveda z državno podporo. Ta tečaj nima drugega pomena, kakor da bo Majdič trobil v svoj rog, da gre za koristi kmeta in nazadnje bo ljudstvo spoznalo, da je to sama farbarija. Ko bi bili ti možje v naših slabih časih prinesli kako podporo za živinorejce, za prašičjerejo, potem bi bil Majdič lahko ponosen na svoje delo. To je pa za kmeta čisto kaj starega, zato bo pa Majdič imel malo uspeha.

d Vače. Ne sam pamet, ampak tudi sreča Majdiča zapušča. Na Svečnico je

sklicaj skupaj svoje ljudi, da so poslušali modrovanje iz kmetijstva. Nekdo se je pritoževal, da so zanj in za njegovo družino ob nedeljah popoldne ceste preozke. Majdič mu v tolažbo pove, da se njemu še med tednom tako godi. Nekdo bi bil rad vedel, kako se v hlevu Mora ukroti. Zadnjo nedeljo je Majdič zmerjal stare ženice, ki mu tudi že ne parirajo. Pri velikonočnem izpraševanju se je spravil na nas naprednjake. Na piko je vzel Vačane in je pozabil povedati, da od nas živi in da je najstarejši nasprotnik duhovščine ravno njegov prijatelj Mrva. Naš vrli voditelj Kristan mu je gorke zasolil. Drugi dan je pri ženskah stresel svojo jezo, ker je bil v cerkvi na varnem. Majdičevi »pristaši« obojega spola so to njegovo slavo zalivali pri Osoleli do pozne noči.

d **Iz Boštanj.** Kako župnik Martin Kerin spoštuje dostojanstvo katoliškega župnika, je že večkrat brati v nekem katoliškem zakotnem listu, katerega ima menda on v zakupu ves čas, kar bi rad tukaj po svoje gospodaril. Imenuje namreč nekega oženjenega posestnika z več zakonskimi otroci — sicer skozinskož poštenega človeka — boštanskim župnikom. Tako se tedaj Kerin iz dostojanstva katoliškega župnika javno norčuje. Kaj, ko bi ga hotel kdo, ki je višji od njega, malo za ušesa, ali vsaj za »ta sladke« potresti. Pa bo težko kaj, ker on ne pozna nobene višje osebe, nobenega višjega dostojanstva nad seboj. Olike nima prav nobene. Naši najuglednejši možje so pri njem »ta star«. — Mi se še nismo nikdar javno spodtikali kadar pride »ta star« Kerin s svojo izvanredno smešno dolgo suknjo prav oblastveno v Boštanj. Ker se pa našim poštenjakom podeljuje milostno »ta star« — naj preide to dostojanstvo še na Kerinove!

d **Raka.** Naš župnik Jože Borštnar je bil v pričetku svojega pastirovanja, ko je prišel na Rako, jako dobra, krotka in mirna duša, tudi v politiko se ni vtikal. Zato je bil čislán in spoštovan pri vseh, imel je mnogo prijateljev. Toda danes je mož ves drugačen. Celó njegovi najboljši prijatelji ga zaupščajó in sovražijo. Seveda predobro mu je na Raki, zato mu je že precej velik greben zrastel, celo farno bi rad imel pod komando in vse pod strahom, da bi se na njegov migljaj vsi brezpogojno pokorili. Na praznik 2. t. m. se je že naš Jože toliko razkoračil, da je ven iz cerkve ljudi podil. Šel je na kor, od tam je spodil vse, ne samo fante, tudi može, niti svojemú mesarju, ki mu prašiče kolje in klobase dela, ni prizanašal. Gotovo mu je preveč popratnosil na meso, da je bil tako razjarjen kakor zbesnel vol. Svetujemo gosp. župniku, naj pusti drugikrat vernike, ki pridejo k službi božji, čeprav idejo na kor, v miru. Saj so cerkev zidali naši pradedje, in orgelj, ki so pred dvema letoma nove, ne bo nobeden snedel. Plačevati jih moramo pa itak mi kmetje. Da bi pa župnik delal kakor se njemu zljubi tam, kjer ni

njegova last, to vendar ne gre. Zapomnite si gosp. Jože, da vas smatramo za neolikanega, ker tako postopate in vaše delovanje ne bo rodilo obilo sadu. **Faran.**

d **Škocijan.** Smrt vrlega rodoljuba in neustrašenega Sokola gosp. Rudolfa Kunstelja, nekdanjega našega občana, nas je spodbudila, da so se nekateri resno poprijeli misli, ustanoviti tudi tu Sokola, da s tem kar najslajnejše proslavimo spomin gasilnega, delavnega boritelja na vseh kulturnih poljih — sosebno pa na sokolskem. Vkljub par malkontentov se v par dneh odpošljejo pravila c. kr. deželni vladi. Delo nepozabnega Rudolfa naj nas bodri, da moremo čim prej šteti škocijanskega Sokola k mogočni sokolski armadi. — Tukajšnji zaveden narodnjak gosp. Peter Durjava se je prvi odzval naši nameri ter oddal svoj obolus domovini na alatar v obliki — stotaka. Pa tudi drugi niso zaostali, večja družba na predlog gosp. sodnika Romolda iz Mokronoga je obljubila večje in manjše prispevke takoj, ko se ustanovi društvo. Tako se od dne do dne večja številó ljubiteljev Sokolstva, da nam je bodočnost zasigurana — vkljub temu, da se bomo morali zadovoljiti s primeroma majhnimi prostori, ki nam jih je v to svrhu prepustil tudi gosp. Durjava. S treznim, energičnim sokolskim delom — se bo odstranila tudi ta vira — posebno ako nam bode v teh resnih časih začetka — stalo ob strani sosebno v gmotnih ozirih — slovensko rodoljubno občinstvo. Le ne obupati — z vsestranskim delom krepko naprej — do zmage!

d **Škocijan.** Komljančev Jože ali »ta kunšten« hoče postati na vsak način prva glava tukajšnjega »Eselesa«. V dosego svojih ciljev se poslužuje vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev. Pristen klerikalen zgagar, fanatičen farški podrepnik ni bil svoje čase tako pobožen. Gotovo se še spominja, ko so duhovne posode hodile nekam v zelje. Pa še sam je bil včasih priča rajskih prizorov! Kaj ne — Jože, težko je bilo prisluškovati in sline cediti — ko so drugi uživali sladko ljubezen. Pa saj so bili gospod maziljenec povzročitelj ne baš vzornim kletvinam in zabavljanju, s katerimi si dal duška svoji upravičeni jezi. Pa dota lahko zmoti, da se pozabi na vse pikanterije, zmoti tako daleč, ko se sedi trdno na priženjenih denareih, da se blagruje in poveljuje one, ki jih je človek pred par leti preklinjal. Časi se spreminjajo! Kaj ne, Jože! Priporočamo ti, da bodi pameten, ne se vtikati v stvari, o kojih se toliko razumeš kot zajec na boben. Naj ne hodi na solnce, kdor ima maslo na glavi!

d **Iz Št. Ruperta.** Gotovo je našemu kaplanu še v spominu, ko je nekemu advokatu za plačilo, da mu je povedal, naj se ne obdolži koga po krivem, plačal lepo vsoto kronc. V zadnjem »Domoljubu« pa se je zopet zaletel med naprednjake. Plačan je res dobro kot duhoven, vrhu tega je še mlekar, prekupčevalec prašičev in drugih

taki reči in »ferboltar« Škedelnov, a krone je le škoda, naj se jih zasluži tako ali tako, zaradi strupenega jezika dajati advokatom. V oknih njegove posojilnice je že dlje časa pobitih nekaj šip, ki jih je sapa pobila (priče na razpolago, in sicer klerikalne) in sedaj ti ta hudobna žegnana buča pravi, da so jih pobili liberalci. Strajharjeva hudobija presega vse meje. In vi, zapeljani klerikalci šentrupertske občine, spoznajte njegove hudobne namene, otrešite se ga. Kaj je on storil? Prepri, tožbe in sovraštva pri nas! Če pa je dal sezidati mlekarno in »Dom«, ga ni na svoje stroške, ampak za vaše žulje. Kolikor še niste dali zraven, boste pa še. Le to verjemite, da boste plačevali vi, Strajhar pa bo izginil, pa naj se še tisočkrat toži in poteguje za mlekarno. (Sicer pa je fajmošter sam rekel, da se mu kaplanovo delo zdi že preneumno.) Pa še drugokrat.

d **Št. Rupert.** Naš »po božji« volji dacar je avanziral. Pri zadnjem občnem zboru katoliškega izobraževalnega društva so izbacili klerikalci domačina Odlaska iz odbora ter trgovca Markota, a na njih mesto stopi »vrli bojevnik« klerikalcev dacar Dolenc. Ni nam na tem, kdo vodi tisto klerikalno društvo, vendar se nam zdi, da to ni prav. Še manj prav pa more biti to, da je klerikalec - dacar podpredsednik in tajnik političnega društva. Višja oblast mu bo že povedala, je - li prav ali ne. Tako tudi ni prav, da tu že skoro vsaka klerikalna ženska ve, koliko več daca dobi naš »po božji volji« dacar, kakor prejšnji. To je uradno in kar tako pripovedovati tudi ne gre. Pa to ni naša stvar, mi le opozorimo višjo oblast na to. Ko so prišle glasovnice za volitev v trgovsko in obrtno zbornico, je letal mlekar tako za njimi, da se je na smrt prehladil. Klerikalec Jaki se je peljal z vozom brzo po zdravniku, konj se mu je tako prehladil, da je poginil. Če bi se te dve stvari zgodile pri naprednjakih, bi Strajhar brž razbobnal po svetu: kazen božja; a pri klerikalcih pa: božja volja se je zgodila. Hudomušneži pravijo, da je mlekar zato zbolel, ker se je siratke napil.

d **Iz Tržišča.** Zopet nam je prinesel »Slovenski Dom« nekaj koristi za napredno idejo. V nedeljo, dne 11. februarja je naš župnik bral raz leco pastirski list, ter pripomnil, da je nam »prevzvišeni« zažugal, da kdor bo naročen na ta list, ne bo sprejet za krstnega ali birmanskega botra in da kdor hoče biti boter, da mora to cunjó proč vreči. Ker je pa nam duhovščina tako uslugo naredila, da nam je toliko kronc prihranila, bomo pa skrbeli, da bomo s tem denarjem še bolj podpirali »Slovenski Dom«. Neki mož je rekel, da ga botrinje stanejo vsako leto več kot 50 K in bo ves ta znesek porabil za revne naročnike »Slovenskega Doma«.

d **V Št. Rupertu** bodo v kratkem občinske volitve. Možje Tržiščani, le vsi na pomoč narodno - napredni stranki v Št. Rupert, ne bodite zaspani; pogledjte našega

predsednika, t. j. neki čevljar, ki je komaj klerikalec postal, pa kako že skače od hiše do hiše ter se repenči in napihuje, kakor žaba, ki hoče biti enaka volu. Kamor pride ta velikoustni Strajharjev agitator, povejte mu, da šuštarjev in štrajharjev ne potrebujete v občinskem odboru. Torej vsi na volišče dne 26. februarja v Št. Rupert.

d **Dobropoljska pošta.** Tukaj nimamo nikakršnega reda. Naša poštna gospodična, ako imaš kaj opravila, se ti zadira nad teboj, kakor kakšna mačeha nad primoženimi otroci; to so seveda druge osebe, kot g. Odlasek. Ti ubogi kmet moraš s klobučkom v roki prav ponižno pred zaprto linico čakati na milost, kdaj da se te bodo usmilili. Jaz si vsaj mislim, da ako nima kmet dovoljenja ali vstopa v poštni urad, bi tudi Čuki ne smeli imeti dovoljenja. Minulo soboto se je neka visoka klerikalna glava poslužila enega »Slovenskega Doma« tam v predalčku, ne vem, mogoče je naročen na njega. Jaz si saj mislim, da če ni na njega naročena, ga ne more kar tako tebi nič, meni nič odnesti s seboj v Ljubljano. Kako pride oseba, katera list plača, do tega, da ga namesto v nedeljo, dobi šele v torek. Ako hoče dotični velikan list čitati, naj si ga naroči, saj ima dosti mastno plačo. To zahtevamo, da ne bodo razni prijatelji s to »glavo« vred vseposod nosove vtikali po uradnih prostorih, ker to ni nikomur ljubo. Torej adižo pošta, ako ne bo zaleglo, se bomo pa še kaj bolj obširneje pogovorili.

d **Iz Dobropolj.** Oprostite, gosp. urednik, da vas zopet nadlegujemo z dopisom iz Dobropolj. Kaj pa danes? »Dani se, dani,« mi je pravil neki posestnik iz Dobropolja. Vprašam ga, kaj pomenijo te njegove besede in mi je takoj priskočil na pomoč: Ali veš to, da Krže ni pri ta pravi? Jaz ga hitro vprašam, zakaj? On mi odgovori: Veš, Dobropolje bodo kmalu klerikalci izgubili, to je pa vse radi tistega »Slovenskega Doma«, ki je začel nekaj odkrivati klerikalne hinavce. Jaz sem mu odgovoril: Zdaj se huduje in proklinja po gostilnah, kdo da je vsega kriv. Jaz bi mu svetoval, da naj si kar vest izpraša, pa bo kmalu prišel na to, da kakor se posodi, tako se vrača. Tako sva se pogovarjala s tistim kmetom; več mi je pravil še starih grehov; nekatere sem si obdržal v spominu. To vem, da mi je pravil nekaj od enih klobas in šunkna tam v Stranski vasi. Za danes naj bo dosti, pa zopet drugič na svidenje, dragi »Slovenski Dom«.

d **Iz Vel. Gabra.** Tudi šentvidski kaplan se že nekaj razume na volitve v trgovsko in obrtno zbornico, čeprav je samo lemenat študiral. Obiskal je gostilničarja Grma, ko še ta ni dobil niti glasovnico. Prišel je še drugič nadlegovat. Germ mu je pa povedal, da on zna s svojo glavo misliti, in učeni gospod so jo morali popihati z dolgim nosom. H gostilničarju Jeraju pa pošlje mežnarja z naročilom, naj bolj ženo nagovarja radi glasovnice. Ampak tudi

do nje se mu ni posrečilo dobiti glasovnice. Napredni obrtniki že znajo svoje zadeve sami opraviti; no, seve, kaplanu ni zameriti, ko je še tako mlad.

d **Iz Prečne** nam piše kmetovalec: Predlagam županu, naj postane zopet naprednjak, kot je bil pred osmimi leti. Ko ni mogel drugače do županskega stolca, je postal klerikalec. Če se sedaj nazaj na pametnejše obrne, mu nihče ne bo zameril; župnika naj vrže iz odbora in okrajnega šolskega sveta. Župnik naj bo tam, kamor spada, med svojimi tercijskimi. Med nami kmeti bi bil pa zopet tak mir, kot časih, ko bi bila samo ena, to je napredna stran-ka.

o Gorenjske novice o

g **Bled.** Občni zbor obrtne zadruga na Bledu se vrši dne 3. marca 1912 v nedeljo popoldne ob 2. v prostorih hotela »Triglav« na Bledu.

g **Medvode.** Rajni Cimprovec je bil godec in je imel navado na ženitovanju »naprej moliti«, sad molitve pa je naklonil časih naravnost v smešne namene, kar seveda ni bilo prav. Med drugimi takimi burkami je bila tudi njegova molitev: »Še en očenaš za Krivčev kozolec, ki težko stoji.« Ko bi ta godec Cimprovec še živel, bi se spominjal ob enakih prilikah Legvartovih bikov, ki so na »letovišču« v naši občini, in so tudi taki, da »komaj stoje«. Še naš »dobri« Pomarančar, ki vtakne svoj nos in svoj jezik v vsako stvar, ne govori rad o teh bikih. Na, no, so že, so že, ti katoliški, hočem reči, slovenski ljudski strankarski, no, so že biki, veste biki... »Matjaž si je pa mislil: »No, no, kdo je največji bik?« — Smleški kaplan Fr. Šmid še vedno ni plačal sorškemu gasilnemu društvu 3 K, katere je obljubil plačati, ako ga damo v naše liste in smo mi to storili. Danes javljamo, da je ta gospod kaplan gledal letos že Ameriko. Kakor v znani pesmi »Peter in der Fremde«, tudi Šmida niso mogli odvrniti njegovi prijatelji od naklepa, prenesti duhovno pastirovanje v Ameriko. Ali čez 14 dni se je že vrnil. Mi pa ne vemo, ali je tako hitro obogatel, ali je prišel »jezike vezat«, ali pa je pozabil ob odhodu »fige«, ki jih je kazal občanom ob volitvah. Gotovo pa je, da farovška gospodična ni hotela iti v Ameriko in tudi to je gotovo, da so se ga ustrašile nekatere žene in rekle: »Sam hudič ga je prinesel«. Gosp. kaplan, prosimo tistih 3 K! — Iz Sore se ne sliši nič dobrega, le zmešnjave in prepiri. Grobovi tulijo, farovška gospodična Anica si kupi leta, kolikor jih manjka do kanonične starosti. Ta predpust so igrali neke vrste »teater«, o tem pa bode poročala za pustne dni

Nasakri.

g **Iz Stare Loke.** Naj zve širna javnost, kaki da so klerikalni možje - odborniki. Prvi je neki napol glava iz rodovine, ki za en groš vero zataji. Sedaj je neko občinsko

pot popravljaj in malec nosil — domov. Posebno pogace se ni branil. Z ženo sta cel teden na srenjske stroške malecala, seve na — katoliški podlagi. Drugi je Peter, ampak ne Skala, katere peklena vrata ne premagajo. Katoliški mož je takoj na novega leta dan moral preklicati pri Treh farah in v »Domoljubu« v št. 1. lažnjive in obrekljive besede zoper svojega soseda. Torej lep odbornik. Tretji je tudi moral plačati 120 goldinarjev, ker je nekega klerikalnega moža z živinskimi imeni obkledal. Lahko je dekan ponosen na take može, on, ki je rekel na prižnici: med liberalci nisem rad, med takimi možmi pa. Pa saj je sam ravno tak. Komaj se je ogrel v Stari Loki, že pravi: »Cerkev je moja, zvonovi so moji, sedeži so moji!« in sedaj je začel že kmetom sedeže jemati in jih drugim prodajati, takim, ki niso nikoli nič dali za cerkev. Pa pravi mož: tako je od škofa zapovedano. Ali je mar škof njegov prekurator, ali je on hraste daroval ali jih vozil, ko je sedaj vse škofovo in dekanovo? Seve, saj je vera v nevarnosti; z denarjem se pa vera ger drži. Saj je Kristus tudi gotovo imel hranilnico. In z organistom je ravno taka: farani ga plačujemo, da ga potem duhovni gonijo od hiše do hiše, da s hudičem in peklom straši.

g **Stara Loka.** Marsikomu je še gotovo znano, kako je po naših občinskih volitvah napadel »Gorenjec« tukajšnjega posestnika Klančarja, ki ni hotel ukloniti svojega hrbitiča pred našimi klerikalci, posebno pred gosp. organistom ne. »Gorenjec« je takrat pisal, da si je Klančar nakopal hud ukor od svojega prijatelja, bivšega tukajšnjega kaplana gosp. Baloha, ki je sedaj v Zagorju na Notranjskem. Ker pa to ni prav nič odgovarjalo resnici, je gospod Baloh poslal uredništvu »Gorenjca« daljšo izjavo, v kateri pravi, da on ni dal nikomur nobenega ukora zastran občinskih volitev v Stari Loki. Ker pa takrat »Gorenjec« ni hotel prinesiti cele izjave — omenil je samo par vrstic — je bil gosp. Baloh tako pošten, da je poslal »Gorenjca«, čeprav je imel naročenega, nazaj ter s tem dal najboljši odgovor temu listu in njegovim lažnjivim dopisnikom, Klančarju pa zadoščenje na one ostudne napade, katere je moral takrat prenesti.

g **Iz Begunj na Gorenjskem.** Okorajžili so se zopet naši klerikalci in poslali dopis v »Domoljub«, prav po dolgem času zopet enkrat. Skrajno nezmislno je ta dopis, pove pa vendarle marsikaj in zato — saj dovolite gosp. urednik — se bomo morali tudi mi zopet enkrat popečati s klerikalnimi klobasarijami. Dopisnik pravi sam, da je bilo v Poljčah zadnji čas mnogo ženitovanj, da so se poženili dolgoletni samci, da so tam pili in močno pili, tako da so imeli drugi dan hudega mačka. Kajne, to je zelo redek in važen dogodek, če pijejo svatje na ženitovanjih, in še redkejši, če imajo drugo jutro mačka. Tako poročanje v časopise je res duhovito. Po-

vedal pa je mož nekaj, česar ni nameraval poročati javnosti, in to je druga nerodnost in gotovo znamenje, da je sedel dopisniku oni dan, ko je poslal dopis, v možganih velik maček. Povedal namreč ni naravnost, da se je oženil tiste dni v Poljčah klerikalni občinski odbornik Pohar, da je bil na njegovem ženitovanju kameleon Šturm, župnik in bradati kaplan. Iz »Domoljubovega« dopisa sledi, da so ti možje, poštenjaki morda pred bogom, pred ljudmi že davno ne, pili pozno v noč in imeli hudega mačka. Najbrže je bilo tudi v resnici tako! — Še nekaj: Naš župan, fant in oče v eni osebi, klerikalec prve vrste, je postal te dni stari oče. Izražamo samo želje vseh podložnih Begunčev, če mu čestitamo k temu dogodku, in želje devic marinaric: Oženite se vendar že enkrat, fant in oče župan, sedaj je predpust! Dajte vendar tem brezverskim liberalcem — dober zgled, saj ste tako zelo »verski« in »kato-liški«!

g Iz Črnega grabna. Zadnjič smo poročali iz našega Grabna, da nas je zima zapadla, ob tednu pa imamo že pomlad. Iz zemlje riže teloh, zvončki, trobentice in sv. Katarina nas je obdarila s podleskom. Da bi le ne bil sušec preveč suh! — V Kranjem Brdu je umrl znani živinski prekupec Vidmar, star šele 42 let. Huda pljučnica ga je končala. — Prestavljen je sodnijski uradnik gosp. Julij Martinčič iz Brda v Ilirsko Bistrico na Notrajsko. Na njegovo mesto pride drug uradnik, ki pa še ni imenovan. — Občinske volitve v Lukovici so potrjene v II. in III. razredu, iz I. razreda pa sta potrjena dva, druga dva bode treba vnovič voliti. Odpadla sta namreč Alojzij Cerar, trgovec, in V. Kremžar (Školč), mesar iz Lukovice. Kakor pravijo volilci, se Alojzij Cerar lahko kar vpiše med penzioniste — ne bo več voljen v občinski odbor. Dan volitve še ni določen. Kaj pa bode sedaj gospod blagoviški agitator Hartman, ko ste tako lepo pogoreli s pritožbo. Kje pa ste bili zavarovani zoper požar? Zares smola! — **V trgovsko in obrtno zbornico** je volil Črni graben z veliko večino napredno. Obrtniki in trgovci vedo, da gre duhovnikom samo za »kšeft«, zato pa jim ne zapajo pri volitvah. Ko bi še kmetje več gledali na gospodarsko stran, pa bi ne poslušali duhovnikov pri volitvah! Čujte! V deželnem zboru je ta teden povedal poslanec Lenarčič, da ima **Kranjska dežela nad 20 milijonov dolga**. Samo lansko leto ga je naredila nad 11 milijonov. Kakšen je tak gospodar, ki dela dolg brez premiselka? Kmetje veste, kam pride? Pravijo na boben. Z deželo bo ravno tako, in kadar zapoje boben, boste kmetje davkoplačevalci plačevali. Ali mislite, da bodo župniki in kaplani plačali? Isti poslanec je tudi povedal, da se je leta 1908 vknjižilo na kmetijah 8 milijonov več, kakor l. 1907. **Vsi kranjski kmetje pa imajo nad 300 milijonov vknjiženega dolga**. V deželi gospo-

darijo klerikaleci in ti delajo dolg. Kam to pride? Kmetje, delajte in molite — in — mislite tudi!!

g Iz Krašnje. Ob državni cesti so postavljeni kamni, ki kažejo dolgotrajnost ceste v kilometrih. Tako sta zadnjič dva iz Krašnje tudi določila čas, ki se ga porabi s hojo od Krašnje do Spodnjih Lok. Eden je rekel, da potrebuje poldrugo uro, drugi pa pol ure. Sedaj lahko hodimo to pot kolikor časa se nam poljubi. Posebno je ugodno to za tistega, če se predolgo zamudi v Krašnji, kjer poldrugo uro lahko zaračuna za pot do Lok. Kdor bi pa tega ne verjel, lahko vpraša v župnišču ali pa pri Žoharju. Pritožba proti volitvam še ni rešena. Kako sta jo sestavila blagovski župnik in Marn, to itak vemo, zato pa naj le pričakujeta, da jima bode nos podaljšan, kadar pride rešena pritožba. Takrat se bodo še bolj jokale junaške Amaconke iz Kranjega brda, ko bode zopet prišel Marn s povešeno glavo domov. Ja, hud boj je za vero!

g Iz Moravč. V nedeljo dne 18. t. m. priredi moravsko pevsko društvo veselico s predstavo v Zadržnem domu. Pridite v obilnem številu. Svoji k svojim!

g Iz Moravč. Pred kratkim je praznoval naš vrli načelnik posojilnice, gasilnega in pevskega društva itd., gosp. Ivan Lavrač, god. Na predvečer mu je priredilo pevsko društvo podoknico ter iskreno čestitalo svojemu načelniku. S svojim jednatim govorom spodbudil je pevce ter jih navdušil za pošteno napredno delo: »Ako bomo delali složno in neustrašeno, premagal nas ne bo noben sovražnik!« Na tem mestu mu kličemo vsi: Na mnoga leta!

g Iz Moravč. Čital sem »Domoljub« in sem se čudil, da moravski naprednjaki tako molče. Kot radovednež, ki mora vse vedeti, posebno pa, kar se tiče občinskih volitev po deželi, sem šel poizvedovat tudi v Moravče. Ker nisem tako potrpežljiv kot moravski naprednjaki in ker nimam preje miru, da razodenem kar je resnica, poročam sledeče: Moravski klerikaleci triumfirajo, ker so zmagali pri občinskih volitvah ter izvolili župana po svoji volji in glavi. S sleparijo, kakoršne so zmožni le klerikaleci, z obrekovanjem črnih agitatorjev, s prižnco, spovednico, peklom in hudicem pridobili so večino. Farbali so volilce ter jih vodili prav pošteno za nos, da celo niso vedeli koga volijo. Podkupovali se volilce z žganjem, žugali jim s peklen-skimi kaznimi in dekanov namestnik, mežnar, je napravil pred voliščem celo škofovsko pridigo, v kateri je obetal pogubljenje in izobčenje iz katoliške cerkve vsem tistim, ki ne volijo tako, kakor gospodje reko, kajti gospod kaplan je več nego Bog, če je prav samo njegov namestnik. Letali so klerikaleci, zlasti kaplani, od jutra do večera po hišah ter podpisovali na farbanim glasovnicah. Najbolj se je pa pahal pri tem sam sedanji župan Martinka in sedanji njegov občinski tajnik ka-

plan Demšar ter Učukar, ki ga je Martinka poplačal s tem, da mu je odstopil službo mesogledca. Lahko je ponosen sedanji župan na čast, ki si jo je pridobil z obrekovanjem in lažjo. Kakor Judež Iskrjot okoli učenika, tako so hodili črni gospodje okoli bivšega župana ter se mu hlinili ter naravnost v obraz lagali: »Mi smo za vas, mi nismo izdajalci!« Predno pa je petelin trikrat zapel, izdali so — ne njega — ampak samega sebe. Pokazali so se v pravi luči. Volilci so rekli: »Mi hočemo starega župana, ki ga spoštujemo!« Ko so farizeji videli, da ljudstvo z vso pravico hoče imeti župana istega kot preje, zbal so se in kričali: »Tudi mi smo samo zanj!« Prišel je k bratu bivšega župana sam dekan ter ga nagovarjal, da naj mu da popisat glasovnico. Brat se je izrazil, da stoji gotovo na strani brata. Dekan je rekel: »Saj smo mi tudi za njega, vidite, da je tukaj napisan na prvem mestu.« Torej z imenom bivšega župana varali so na nesramen način volilce. Moravski naprednjaki pa so lahko ponosni, da so šli odkrito z jasnimi obrazy v volilni boj za starega župana ter pri volitvah dosegli uspeh, ki kaže, da napredujemo. Vsi, ki so naprednjaki bili pri volitvah, so trdni, neomajani, ter nepodkupljivi. Ponosni pa so tudi lahko, da je cela občina enoglasno volila starega župana kot moža, vrednega spoštovanja in zaupanja. Značilno je, da je zagrizen klerikalen odbornik Čurn pri zadnji seji hotel očitati bivšemu županu goljufijo. Čurn kot predsednik krajnega šolskega sveta na Vrhpolju je prejel od župana Klopčiča 700 K. Trdil pa je ta mož, da je dobil samo 500 K in s tem hotel obdolžiti župana Klopčiča goljufije, češ, da ima on kot odbornik vse račune v glavi, ki drže bolje kot županski zapisnik. Odbornik gosp. dekan pa je zmajal z glavo, rekoč: »Sumljivo, zelo sumljivo je to.« Čudi pa se lahko cela fara, da dekan tekom 20 let ni spoznal župana, kakor ga poznajo drugi. S tem je pokazal gosp. dekan, da mu zadostuje to, da misli on isto kot njegov političen pristaš ali tudi narobe. — Čurn je spoznal, da je storil krivico ter se bivšemu županu primerno upravičil. Dolžnost bi bila tudi dekanova, da bi isto storil. Ker so bili volilci stranke, ki je volila za starega župana, prepričani, da se je pri nasprotni stranki nepravilno agitiralo, vložili so rekurz, ki pa je bil zelo hitro rešen in se sploh ni od pristojne oblasti nič poizvedovalo o točkah v rekurzu. Čudno in sumljivo, da v drugih občinah, kakor na prim. Velika vas, še do danes ni rešen rekurz, dasiravno so bile tam že pred par meseci občinske volitve, in ima občina desetkrat manj volilcev nego moravska.

g Od Sv. Primoža. Pred kratkim smo brali v »Domoljubu« nek dopis iz Sele, kjer se dopisnik z vso prirojenostjo mu surovostjo zaletuje v vse, po njegovem mnenju mu nasprotno ljudi. Gotovo se jim s tem zahvaljuje, ker mu je že marsikateri tu-

kajšnjih okoličanov kaj pripomogel, ko je hodil še v šolo v Kranju. Ali on je slehernemu pozabil reči: bog plačaj! Zato je on po svoji košatiji podoben tistemu iz Njivice, ki so mu rekli Mrovlja. Najbolj se je pa medel okrog čevljarja Nemiljskega, Kajžoveca, in to jasno dokazuje, da je dopisnik precej blizu učenemu Jakobu iz Njivice, ki ima tudi brata čevljarja, in on dela s tem reklamo za njega, ali pa še sam misli začeti vleči dreto in nabirati smolo, kar bi bilo še najbolj pošteno delo, ker jajčna kupčija v Seleh je šla bankerot. On bi bil pa za nabiranje jajec kakor ustvarjen, ker pri tem se kar grade nabere tudi mnogo čenč, katere bi potem nosil po farovžih in zato bi dobil gotovo marsikak krožnik za oblizat. Ker se zaganja tudi v ostale Nemiljce, naj mu bo tukaj povedano, če jih težko vidi, naj si pa drugo pot izbere, ker oni nimajo nikake koristi od njega, on jim je pa že mnogo trave pohodil, ko je poletu nesel najmanj vsak teden dvakrat čenče v selški in Dražgoški farovž. Naj si sveti dopisnik zapomni, da kot se v gozd zavpije, tak je odmev. Mi smo mirni ljudje, da bi se pa smel v nas kdo zaganjati samo za to, ker je klerikalec, se pa moti. Mi imamo ravno toliko pravice biti na svetu, kot vsak farovski svetnik.

g Iz Njivice. Tukaj se je zaredila neka topa medvedov, obstoječa iz par starih in nekaj mladičev, in ta družba zdaj napada in preži na vse poštene prebivalce v tukajšnji okolici. Kakšne pasme da so, se do zdaj še ni dognalo, eni pravijo, da so toliminske, drugi pa, da so osliške. Zdaj smo poslali enega mladiča na Dunaj v neki zavod, da ga ogledajo, in tam, mislim, da bodo že konstatirali, kam da spadajo. Nevarni so pa vsi, to se vidi že iz tega, ker se kar sami med sabo večkrat zgrabijo, in primerilo se je že celo, da so mladiči starega pritirali iz brloga! Zdaj pozimi, mislim, da bomo imeli bolj mir pred njimi, ko se pa enkrat ogreje, pa vem, da bodo začeli zopet rogoviliti, in takrat jim bo treba malo bolj natančno ogledati kremplje.

o Notranjske novice o

n Iz Horjula. Dne 28. pr. m. je naš kaplan hudo zabavljal čez napredne časopise, posebno proti »Slovenskemu Domu«. Rekel je, da samo duhovščino obrekuje in da samo duhovni resnico govore v — »Domoljubu«. Pa se je kaplanček malo zmotil. Kristus duhovščini ni priporočal posojilnic in mlekarov, on je priporočal zaklade, katerih tatje ne ukradejo, rja ne razje in mol ne uniči. Ti naši duhovniki so tisti pobeljeni grobovi, ki so polni sovraštva. Kristus pa je rekel: Po njih delih jih boste spoznali. On, večna resnica, je tako govoril, in prav je imel. Duhovni so podobni tistim devicam, ki so šle ženinu nasproti s praznimi lampami. Ko je ženin prišel, jim

je pa zmanjkalo olja. Tako našim duhovnikom zmanjka olja — ljubezni. Kdor se povišuje, bo ponižan, pravi Kristus. Več hočejo biti, kot Mati božja. Še nikoli ni bilo toliko zdražb med ljudmi, kot sedaj, odkar mladi duhovni razširjajo takšno vero sovraštva in razprtije.

n Na letošnjem občnem zboru Sokola v Postojni je bil izvoljen sledeči odbor: Starosta: dr. J. Jane, podstarosta: Fran Kutin, načelnik: Vinko Zaletel, tajnik: Miro Pikel, blagajnik: Božidar Dekleva, orodjar: Verbič Janko, odborniki: Pribošič Janko, Šeber Maks, Baraga Andrej. Praporščak: Peter Lovšin, namestnik: Josip Špan.

n Za Sokolski dom v Postojni je nabrala gospa Ivanka Jurca na ženitvovanju nečakinje gdēne. Franice Bizjak 7 K. — Živela marljiva nabiralka in darovalci! Iskrena hvala vsem! Na zdar!

n Letošnja sokolska maskarada se je v vsakem oziru jako zadovoljivo obnesla. Veliko dvorano Narodnega hotela je pretvoril naš marljivi brat Andrej Baraga, ki je znan že iz prejšnjih let kot spreten dekorater, v okusno svetišče boginje Terpsihore, v katerem je mlado in staro rajalo v neskaljenem veselju do ranega jutra. Maskarado je posetilo več jako okusnih mask kakor: dimnikarici, vijolica, bebé, zamorke in zamorci, ciganka, nageljček, Mohamedanec, razni klovni, ki so za zabavo skrbeli, čarovnik, ruski častnik, ribarica, pieroti in pierotke in drugi, ki si jih nisro zapomnili. Sodelovala je postojnska godba na lok v občeno zadovoljivost. Maskarade so se tudi udeležili okoličani v častnem številu. Domačih rodoljubov smo več pogrešali, kar se mora z žalostjo konstatirati. Vstopnino so poslali naslednji rodoljubi, ki se niso mogli maskarade udeležiti: gg. Lovro Šebeničkar, Rakek, 5 K, Maks Inocente, Reka, 10 K. Bodi jim izrečena iskrena hvala! — Živela! — Sicer pa je bila zabava dovoljna, četvorko je plesalo nad 30 parov pod vodstvom br. V. Zaletela. Pohvalno bodi tudi omenjeno, da se je v Postojni udomačila Češka beseda, ki je bila pred in po odmoru na plesnem redu. Sokolu bi le priporočali, da obdrži pri tej prireditvi sokolski krog, ki smo ga letos prvič pogrešali, kar bode tudi bržkone vzrok, da ni bila maskarada tako dobro obiskana od strani članstva, kakor po navadi. Drugič le več reklame in agitacije, pa bode uspeh boljši. Sokolu pa kličemo neustrašeno naprej: Na zdar!

n Ledine. Tu se je ponesrečil dne 23. januarja v Govejku ondotni posestnik Matevž Eržen. Vol ga je sunil z rogom v glavo, pri tem mu je pretrgal desno lice in oko, da se mu je razlilo. Reveža so odpeljali k zdravniku v Idrijo in potem v deželno bolnico v Ljubljano. Ponesrečeni je propadli klerikalni kandidat izza občinskih volitev v Žireh. Kaj ne gospod župnik, ko bi bil ponesrečeni od naše strani, bi bilo to

gotovo prst božji, zato ker je liberalec. Torej naj si zapomni župnik Jelenc, da nesreča nikoli ne počiva, nič ne izbira. Nesreča se lahko pripeti vsakomur, njemu in drugemu, bodisi kakoršnegakoli mišljenja in naziranja. Pripetila se je tudi vam že kaka nesreča, akoprav se štejete za tako svetega, da vas ne sme ničesar doleteti. Tako je namreč bilo ravno na Veliki petek leta 1910, ko je župnik omahnil raz kozolec in se pri tem težko poškodoval ter popolnoma onesvestil; na srečo ga je neka ženska dobila ter poklicala ljudi, da so ga nesli v posteljo. — Zato naj župnik ne pozabi, da ni samo politika na svetu, in da smo vsi ljudje, ki čutimo, a v nesreči stori klerikalec in liberalcu dobro, če vidiš, da imajo drugi sočutje z njim.

Verske in cerkvene zadeve

v Pametno naredbo baje pripravljala papež. Nemški katoliški list »20. stoletje« v Berlinu namreč sporoča, da hoče papež izdati določbe o življenju in morali duhovnikov. Papež namerava na primer izdati stroge določbe glede obleke duhovnikov, potem jim strogo prepovedati obisk gostilen in pa sploh izključiti od sožitja z duhovniki vse ženske. Če papež to res izda in izvede, mu bomo pač tudi mi naprednjaki iz srca hvaležni. Oblačijo se tako nekateri mlajši duhovniki, bolj kot gigrli, kakor mašniki. Prava sreča za naše vasi bi to bila, če duhovniki ne bodo smeli več posedati po gostilnah. S tem jim bo omejeno tudi vtikanje v volilne shode in vsakovrstna društva. Tudi odprava farovških kuharic bi bila prava dobrota za naše vasi. Koliko zdražb in preprirov so povzročile že te farovške ženske, ki se smatrajo vedno za pol bolj svete kot navadne ženske. In še nekaj! Lahko trdimo, da je šlo več kot tri četrtine naših duhovnikov v lemenat in tako izgrešilo svoj poklic samo zaradi tega, ker so jih silile notri matere in sestre ali druge sorodnice v tistem upanju, da pridejo pozneje k fantu za kuharico in dobo s tem za vedno dobro preskrbljene. Če papež odpravi institucijo farovških kuharic, potem odpade en važen vzrok za siljenje naših fantov v lemenat. Želimo torej sv. očetu odkritosrčno veliko uspeha!

Gospodarstvo.

Poslanec Ribnikar o živinozdravniškem tečaju in živinozdravniških pomočnikih.

(Po stenografskem zapisnihu deželno-zborske seje dne 17. januarja.)

Priznam pomanjkanje živinozdravnikov v naši deželi. Poznam in priznam nujno potrebo, da naj se odpomore temu pomanjkanju živinozdravnikov med našim

prebivalstvu. Smatram tudi za umestno in ne samo za umestno, ampak celo za nujno potrebno, da dežela v tem oziru nekaj ukrene. Danes bode zbornica sprejela predlog, da naj se vpeljejo takoimenovani živinozdravniški tečaji, na katerih naj se izobrazujejo živinozdravniški pomočniki. Jaz vem, da bo ta predlog sprejet, vem da besede, ki jih bom sedaj tukaj spregovoril, ne bodo ničesar zalegle, ker se častita večina ne bo na nje nič ozirala, a hočem vendar o stvari spregovoriti par besed zaradi tega, ker si hočem biti svest, da sem storil svojo dolžnost, ako sem o pravem času in na pravem mestu glede tega odloga izrekel svoje pomisleke. Lahko bi govoril k temu predlogu s stanovskega stališča,

stališča živinozdravnikov.

Čisto kratko bi dejal: gospodje odvetniki, gospodje zdravniki in častita duhovščina, kaj bi rekli vi, ko bi se za vas upejali tečaji za zakotne pisarje, tečaji za mazače in za duhovščino posebni tečaji, na katerih bi se prednašale nekatere discipline. (Medklici na levi!) Deželni glavar pozvoni. Prosim ne motiti g. govornika! Poslanec Ribnikar nadaljuje: Jaz pa ne bom govoril iz stališča živinozdravnikov, ampak hočem govoriti in utemeljevati svoje nasprotstvo proti temu predlogu s stališča naše živinoreje,

s stališča interesov našega kmeta.

Priznavam gospodje, da je popularno med ljudstvom vzbujati zmisel za take tečaje, in ljudstvu dopovedati, da se bodo uvedli taki živinozdravniški tečaji. To je popularno, ampak če je pa to tudi koristno in umestno, to je pa drugo vprašanje. Če hočemo dvigniti pri nas živinorejo, če hočemo pomagati našemu kmetu, potem ne smemo stati na tistem malenkostnem stališču in presojati položaja s stališča živinozdravniških pomočnikov in živinozdravniških tečajev, marveč je treba vzeti v pretres cel kompleks vprašanj, ki pride v poštev pri povzdigu naše živinoreje. Ako se ozremo po naši domovini, vidimo, da naši kmetje in živinorejci ne trpe samo zaradi pomanjkanja živinozdravnikov. Mi vidimo, da je celo naše gospodarstvo ravno radi tega na tako slabih nogah, ker nam manjka v celi deželi strokovnjakov, ne samo strokovnjakov živinozdravnikov, marveč kmetijskih strokovnjakov sploh. Jaz pravim, da bi bilo čisto umestno in jako pametno, ko bi bil v vsakem sodnem okraju nastavljen kak strokovnjak, ki bi se pečal s plošnim kmetijskim vprašanjem, in jaz menim, da bi bil živinozdravnik v svojem okraju prvi poklican, da bi vršil tako važno nalogo. Ravno v zadnjih letih se je v živinozdravništvu začelo širiti cepljenje, ki blagodejno in jako ugodno vpliva na razvoj naše živinoreje. Vsled cepljenja proti rdečici se je v naši deželi rešilo najmanj 30 odstotkov prašičev, ki bi brez dvoma poginili, če bi se jih ne bilo cepilo.

Če bi bil nastavljen v vsakem sodnem okraju živinozdravnik, bi ta ravnotako lahko izvrševal svojo prakso, kakor zdravnik, ki gre v slučaju potrebe, tudi v najoddaljenejšo gorsko vas. Torej nikakor ni res, da bi v oddaljenih vaseh ne mogli dobiti živinozdravniške pomoči.

Kakor gre zdravnik v zadnjo hribovsko vas, in kakor častita duhovščina nese duševne tolažbe potrebnim verska tolažila do skrajne gorske kočice, bi ravno tako tudi živinozdravnik lahko prinesel svojo pomoč povsod, kamor bi ga poklicali. Važno bi bilo dalje, da bi živinozdravnik, kar se doslej še ni vršilo, vzel v roke rezanje v svojem sodnem okraju, da bi se pečal z mesogledstvom, skratka, da bi prevzel vse posamezne stroke, ki spadajo v živinozdravniški referat.

Razun tega bi bil pa živinozdravnik lahko tudi sicer

gospodarski strokovnjak.

Mi imamo po celi deželi mlekarne, ki pešajo ravno radi tega, ker nimamo na razpolago dovolj strokovnih moči. Mi imamo živinorejske zadruge, ki so samo na papirju in ki se ne morejo povzdigniti, ker ni strokovnjakov. Če hočemo pomagati našemu kmetu, moramo posnemati druge dežele. Prej ali slej bomo morali ustanoviti živinske zavarovalnice, ki so pa brez strokovnjakov izključene.

Razen tega bi pa bila dolžnost tega strokovnjaka, da prireja razna poučna predavanja, da poučuje ljudstvo, kakor je to poprej omenil gospod referent, o hlevih, o pridelovanju krme, glede obdelovanja pašnikov itd. Razumevno pa je, da če hočemo, da bo tak strokovnjak vršil vse te naloge, katere sem sedaj tukaj naštel, da mora tak strokovnjak imeti primerno predizobrazbo. Če bi dežela za takega živinozdravnika, ki je absolvirala srednje šole ter potem poslušal na visoki šoli 4 do 5 let razne discipline iz kmetijstva, če bi torej dežela ustanovila primerne štipendije in poslala take absolvente v tujino na Češko ali v Švico, kjer bi na visoki šoli pridobljeno znanje praktično spopolnjevali, potem, gospoda moja, bi šele imeli prave strokovnjake v kmetijskih stvareh, ki bi bili ne samo v živinorejskem oziru, ampak v kmetijstvu sploh najmerodajnejše in najvplivnejše osebe naše dežele. Umevno je, da če ni živinozdravnikov in

živinorejskega naraščaja,

da ni drugega sredstva, kakor da skušamo, si vzgojiti tak naraščaj. Mislim, da je napaka prejšnjih zbornic, če se ni moglo pridobiti za našo deželo dovolj živinozdravnikov. Zato pa pravim, da je znesek 3000 kron, ki je določen za štipendije slušateljem živinozdravništva, veliko premajhen in bi se odpomoglo tako velikemu pomanjkanju živinozdravnikov, in naj bi se torej zvišal vsaj na dvojno vsoto, potem bomo že dobili dovolj živinozdravniškega nara-

ščaja. Omeniti pa moram pri tem še nekaj drugega. Vse druge dežele, ki so hotele dobiti zadostno število živinozdravnikov, so uvidele, da tega ne morejo doseči drugače, kakor da svoje živinozdravnike postavijo, kar se tiče njihovega materialnega položaja, popolnoma na stališče državnih živinozdravnikov.

Izkazalo se je povsod, da živinozdravnika ni mogoče obdržati, če se ga nastavi provizorično. Plača 600, 800 ali tudi 1000 kron je tako malenkostna, da je akademično izobražen človek ne more sprejeti. Potem se pa še od njega zahteva, da naj zastoni zdravi bolno živino.

Prvi predpogoj za to, da dobimo zadostno število živinozdravnikov, je ta, da se plače zenačijo s plačami državnih živinozdravnikov in da se potem, kar je čisto umestno, napravijo posebni maksimalni tarifi, po katerih bi živinozdravniki ordinirali. Če sem sedaj omenjal z višjega stališča kdaj, pod kakimi pogoji in na kak način bi se dalo odpomoči ne le pomanjkanju živinozdravnikov, ampak tudi v splošnem povzdigniti gospodarski položaj in živinorejo naše dežele, potem pa pravim, da je čisto nemogoče, da bi se pri nas to doseglo s takim živinozdravniškim tečajem, kakor ga imamo danes v predlogi. Kar je za konja bič, to je za našo deželo tak živinozdravniški tečaj in jaz trdim, da je popolnoma slep, kdor ne vidi, da je to samo

varanje kmeta in javnosti

in da je to, kar se mu nudi v nadomestilo za živinozdravniško pomoč, le slab surrogat, ki nima prav nobene vrednosti za kmeta. Če živinozdravnik, ki je absolvirala srednjo šolo, ki je absolvirala 4 leta visoko šolo, sedaj bodo vpeljali celo petletno dobo, če torej po teh študijah še ni popolnoma praktično in teoretično izobražen, vsaj morajo tudi zdravniki po končanih študijah se še dve leti vežbati v kaki bolnišnici, da so popolnoma zmožni, vršiti svoje delo, če torej tak strokovnjak po končanih študijah še ni popolnoma zmožen vršiti svoje naloge, kako naj potem zahtevamo, da naj bi zdravil živinoabsolvent takega tečaja, ki bo trajal kakih 6 tednov. Visoka zbornica, to je čisto izključeno in nemogoče. Jaz sem bil vodja podkovske šole v Ljubljani in tam sem imel priliko opazovati, da so bili poslušalci po navadi jako nadarjeni in pridni fantje, toda tekom 6 mesecev se niso niti naučili dobro konja podkovati, kaj šele da bi se naučili kaj drugega. Torej, če podkovski učenci, od katerih je že vsak prinesel nekaj prakse seboj, v šestih mesecih niso dosti profitirali, kako naj potem pričakujemo, da bi se udeleženci takega živinozdravniškega tečaja v šestih tednih kaj naučili. Gospoda moja, pri nas v naši deželi že itak bujno cvete mazaštvo še izza časa rajnkega Bleiweissa. Priznam, da se dobe posamezni mazači, ki celo nekaj dobrega storijo, ki so si tekom dolgih let pridobili nekako

prakso, ampak v splošnem moram omenjati, da je statistično dognano, da je škoda, katero povzročajo ti

mazači med ljudstvom,

veliko veliko večja, kakor pa koristi, katere ima ljudstvo od takih mazačev. Jaz bom omenil samo nekaj slučajev. Ko sem služboval na Spodnjem Štajerskem, sem doživel slučaj, da je vol obolet vsled napenjanja. V takem slučaju je pomoč lahka in človek bi pričakoval, da bo vsak kmet, ki je kdaj poslušal kako poučno predavanje o živinskih boleznih in nezgodah, lahko pomagal. Tamkaj so klicali mazača in dotični mazač je vola, namesto da bi ga obolet v levo lakotnico, spredaj predrl in ga skoro zaklal. A ne samo to, da ga je zaklal, marveč je še celo rekel, da je meso tega vola neužitno in neporabno in da se ga mora dati konjaču. Tako je imel kmet radi nevednosti dotičnega mazača dvojno škodo. —

Drugi slučaj je pa sledeči: Zdravil sem v ljubljanskem mestu konja, ki je obolet za pleuropneumonio. Bolezen se je že obrnila, ker so pa bili ljudje nestrpni, omenjam, da sva pri tem slučaju bila dva živinozdravnika, so morali za našim hrbtom poklicati še nekega mazača iz ljubljanske okolice. Ta je prišel ob 1. popoldne, smatral za potrebno, konju puščati, ki je nato v 4. ali 5. urah poginil.

Omenjam naj še drug slučaj. Pred 3 leti smo imeli na Kranjskem posebno razširjeno bolezen smrkavost konj, ki je napravila velikansko škodo in morebiti se še ni dovolj poudarjalo, kaj je bilo pravzaprav vzrok, da se je ta bolezen tako razširila in povzročila toliko škode. Vzrok je bil ta: Bivši vojaški »Kurschmied« v Ljubljani je zdravil pri nekem posestniku smrkavega konja. Zdravil ga je skozi šest tednov, ne da bi dognal, da je dotični konj res smrkav, ampak ga je zdravil za čisto navadnim prehlajenjem. Dotična zadeva je, če se ne motim, vzela svoj konec celo pred sodiščem, ker je oblast dotičnega vojaškega živinozdravniškega podkovača zasledovala. Tako torej izgleda v praksi delovanje teh mazačev. Če torej tak vojaški podkovač, ki si je vendar moral pridobiti v zadevnem tečaju na Dunaju precej izobrazbe, in navadno se sprejemajo v tisti tečaj samo taki ljudje, ki imajo nekaj predšol, navadno meščansko šolo, ali tudi nekaj srednjih šol, če je torej tak kovač, ki mora potem še na Dunaju študirati dve leti, da postane »Kurschmied« in ki ima potem še pri vojakihi priliko, baviti se s konji, če je torej tak »Kurschmied« zagrešil tako veliko napako, da je konja skozi 6 tednov zdravil za čisto navadnim »prehlajenjem«, dočim je imel konj smrkavost, kako bodo šele absolventje takega šesttedenskega tečaja pomagali in zdravili živino. (Konec prihodnjic.)

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

LISTEK.

Umor na samoti.

J. S. Machar.

Janezek ni mogel zaspati. Glavo je imel vročo, a po možganih so se mu podile težke, doslej neznane misli. Izbuljenih oči je štrlel v temo v sobi in v tej temi je videl mlin na samem, umorjenega človeka, mlinarjevega morileca, pet jokajočih sirot. Janezek se je premetaval po postelji, toda slike so se tudi premetavale z njim, in glava ga je bolela. Janezek je zdihoval.

»Janezek, kaj pa ti je?« se oglasi z mamine postelje.

»Nič,« odgovori černo.

»Torej spi in ne zdihuj!« reče mati zopet dremaje.

»Kako neki more spati!« si je očitajoč mislil Janezek. »Saj je vendar vse slišala.« In zopet zagleda pred sabo osameli mlin, umorjenega človeka, mlinarjevega morileca in pet jokajočih sirot, in pravična jeza mu je stresala malo telo, da je stiskal pesti in zobe ...

Zvečer namreč, ko je prenehalo žgati solnce, je gonil Janezek volka pred hišo. Mati si je po stari navadi prinesla podnožnico, pletla nogavice in gledala po mimogredočih, odzdravljala na pozdrave znancev ter sem pa tje pokregala Janezka, tudi bolj iz navade, kot iz trenutnih opravičenih vzrokov. Čez nekaj časa je prinesla tudi botra Kapuska, iz sosednje hiše, svojo podnožnico in nogavico, sedla k Janezkovi materi ter se dala z njo v pogovor. Janezek je pa poganjal naprej svojega volka. Čez precej časa se pa zave, da se mama več ne krega, počasi se bolj veselo po volku in ta skoči v velikem loku ravno pod noge zgovornima ženama. Janezek skoči za njim, ga dvigne, ampak nič več na novo ne zasuje. Sosea Kapuska je namreč ravnokar razlagala:

»In tisti človek, ko mu je teh pet ust jokalo od lakote, odide z namenom krast. Kaj mu je bilo začeti? Dela ni bilo. Nikjer se ni mogel prijeti. A kaj človek ne bo napravil zase, za otroke. V mlinu se je spoznal, nekoč pred leti je tam delal. Tudi psi so ga poznali, vedel je, da ne bodo lajali. A mlinar Koruza peče kruh in ga pošilja po vaseh. To je bilo temu človeku znano. Odpravi se torej tja in pobere en ali dva hlebca. In zopet po tistem proči. Toda tedaj se pokaže luna in Koruza je ravno pogledal skozi okno. Zagleda, kako se plazi nek človek od mlina. Zarjove za njim, človek v beg. Koruza zagradi palico in jo ubere za

njim. Koruza je silen človek, tisti revež pa droben kot treska. Doide ga in mu takoj pripelje eno po glavi. Ta zdihuje in prosi, toda Koruza kot besen: »Tako, kruh kra-deš, lump, ti že pokažem!« In vpil je in tolkel. Prebil mu je noge, prebil roke in še vedno je tolkel in tolkel. Nato tisti revež izdihne. Sedaj se pa mlinar prestraši. »Pa je to vendar le človek,« si pomisli, »zapro-me, pridem pred sodnijo, še vislice dobim! Sodnija poreče: življenje za življenje.« No, Koruzi ni bilo lepo pri srcu. Mislil je, in si izmislil. Obesi reveža na drevo kot samomorileca. In tako so ga našli in tako spoznali, da se je najbrže iz revščine obesil. Učeni gospodje, res! Kadar ne zadenejo, izgreše temeljito. Ta revež je imel prebite noge in roke in — — — se je še obesil!« in sosedja Kapuska se spusti v smeh.

»No, tatje se dandanes nimajo več tako, kot so se imeli! Vse na svetu je vedno težje! Življenje je gorši in gorši, naj človek že počne, kar hoče,« je menila resno Janezkova mama. —

In zato Janezek ni mogel zaspati. Čutil je, da se je zgodila na svetu grozovita krivica, da nekaj kriči po maščevanju do neba, pa da nebo ni slišalo in ne sliši. Mlinar Koruza je bil zdrav, močan, vesel človek; Janezek ga je videl večkrat, vselej kadar je prišel Koruza v mesto. Tudi sedaj, to noč brez spanja, ga je videl pred sabo, in ta moč, to zdravje, ta mlinarjeva veselost, to je polnilo Janezka z besnostjo.

»Kakšen zločinec!« je premišljal Janezek. »A bog se za to ne zmeni, lep bog! Nad Sodomo se je razjezil ter uničil celo mesto in še eno drugo mesto, (katerega imena si Janezek ni mogel zapomniti) tu se pa gode umori, a bog ne ukaže streli in blisku, da bi tam udaril!«

Janezek je zaspal pozno, zelo pozno, zaspal obupan nad božjo in človeško pravičnostjo.

Še zjutraj ga je bolela glava, ampak bil je miren, ker je sedel v glavi trden sklep. V šoli — Janezek je bil v tretjem razredu ljudske šole — razloži resnega obraza vso stvar svojemu prijatelju, Francetu Podpetku. Podpetek ga je resno poslušal, in ko je Janezek končal, se še resneje zamislil.

»Ustanovimo društvo za maščevanje nedolžnih otrok,« je bilo Janezkovo mnenje.

»Ustanovimo,« prikima Podpetek.

»In Koruzi prebijemo noge in roke.«

»Prebijemo.«

»In potem ga obesimo na vejo.«

»Obesimo.«

»In ko pridejo od sodnije nad nas, po-rečemo, da se je obesil sam, ravnotako, kot tisti oči teh petih otrok.«

»Toda mora nas biti več. Koruza je korenjak,« je računal Podpetek.

»Vzameva še Špico,« odloči Janezek.

Špica zasluži svoje ime ter se obrne v klopi. Majčken deček večno izbuljenih oči, čevljarjev sin iz Praške ulice.

»I, nič,« mu migne Janezek, »počakaj name in Podpetka, ko pojdemo iz šole.«

Špica je počakal. Janezek mu razloži celo povest. Špica ne odgovori nič.

»Ampak moramo kupiti vrv,« izjavi Podpetek.

»Vrv prinesem. Vzamem pod streho mami vrv za perilo. Takšna to vzdrži,« reče Janezek prepričevalno.

»In orožje moramo imeti,« razlaga Podpetek dalje.

»Špica bi lahko prinesel čevljarke krivce,« predlaga Janezek.

»Lahko,« izpregovori končno Špica.

Janez se začne vneti, ker je smatral Špicove besede za soglasje, in s tem je bila vsa stvar na jasnem.

»To bodo ljudje gledali! In visel bo in veter mu bo majal prebite noge in roke. In potem poiščemo tiste sirote, vseh pet odpeljemo k drevesu in jim porečemo: Tukaj je visel vaš ata, in sedaj visi tu njegov morelica. In mi smo to naredili. In otroci se nam bodo zahvaljevali.

Zarotniki se razidejo z vznemirjenimi občutki. Janezek je cel dan govoril malo, bil resen in strog. Čutil se je za nositelja velike naloge, in hotel je pokazati vsakemu, če že ne nje (vsi trije so zaprisegli popolno molčečnost) torej vsaj njeno tehtnost in resnost.

Drugi dan po šoli so se posvetovanja nadaljevala. Špica je soglašal sedaj že živahneje. Podpetek predlaga, da bi morali imeti geslo, s katerim bi se pozdravljali in s katerim bi si pred tujimi ljudmi dajali na znanje, da mislijo na svojo nalogo, da jih veže velika misel, da spadajo skup.

Špica predlaga geslo: $3 \times 3 = 9$. Geslo je izredno ugajalo. Prihodnje dni je je izrekel vsak zarotnik pri vseh mogočih prilikah. Čakali so nase zjutraj pred šolo, da so si mogli izmenjati, pohitevali v presledkih med urami na hodnik in na dvorišče, in v hrušču in trušču so si je kričali, si je šepetali nad podukom in si je pisali na listke.

Janezek zares prinese vrv. Poskusijo jo in zdela se jim je dosti močna.

»Stvar« je dozorevala.

Nekega jutra je Janezek zopet čakal na Špico v Praški ulici. Špica pride, ali nekak hudomušen izraz je bil v njegovih večno izbuljenih očeh.

»Trikrat tri je devet,« ga nagovori Janezek resno.

»Je. Ampak dvakrat tri je pa šest, ti rabeljska duša,« se zapači Špica.

Janezku bukne kri v glavo, da prisoli Špici klofuto. Špici odleti po tleh čepica in čitanka. Čitanka se med poletom odpre, in v obliki kože se postavi v uličnem prahu.

Špica pobere čitanko in čepico.

»Zakaj me tolčeš, baraba? Naš pomočnik je vse, kar si pravil o Koruzi in kar je tista baba Kapuska o njem govorila, včeraj bral v koledarju. Jaz sem to poslušal. Je to takšna povest. A zgodilo se je to v

hribih, ne pa tu, in že davno. A tisti mlinar ni bil Koruza, temveč — Polajnar.«

Janezek je bil ves trd od presenečenja. Toda branil je sebe, in branil stvar: »No, moglo se je to prigoditi tam in tu.«

»Ne bodi neumen! Koledar laže, je rekel naš pomočnik, naj že prerokuje vreme ali pravi povesti.«

»Kako pa bi mogla to vedeti Kapuska?« ugovarja Janezek.

»Reci vaši mami, naj si izposodi koledar od nje, in poišči si to.«

Janezek skoči po šoli h Kapuski: da mama prosi, če ima gospa Kapusova koledar . . .

Nato je Janezek preobračal liste ter našel povest: Umor na samoti.

Povest, ki je pravzaprav rešila življenje mlinarju Koruzi.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Mošnje: Soglašamo in bomo upoštevali.

Gorenjski: Radi onega zbora dobite poročilo.

Dol: Dopisov, pisanih s svinčnikom, pri najboljši volji nimamo časa prepisovati. Napravite rajše krajši dopis. Pišite torej vedno s črnilom, po eni strani papirja in razločno. Pomislite: za eno številko dobimo po — 50 dopisov, od kod naj vzamemo čas, če bi dopisniki ne pisali tako, da se lahko takoj da v tisk.

Dopisniki: Dopisi brez priloženega podpisa romajo v koš!

Dopisi, pisani po obeh straneh papirja ali s svinčnikom, romajo v koš!

Dopisniki! Pišite razločno, naj se vam smilijo vendar oči črkostavcev, ki stavijo list!

Prosimo potrpljenja, če dopis ne pride takoj, ali če ga je treba krajšati; primanjkuje prostora!

Poslane nasvete bomo po možnosti radi upoštevali.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 10. februarja 1912.

Trst: 38, 66, 71, 30, 8.

Linc: 88, 67, 57, 47, 44.

Dvignjene v sredo, dne 14. februarja 1912.

Praga: 77, 82, 59, 55, 12.

Izbera

je lahka, kajti kakovost odloča. — Slast pravega zagrebškega Francka; njegova jakost in krasna barva usposablja ta izdelek najboljše kavnim pridatkom, ki bode tudi Vas trajno zadovoljil.

III

RAZGLAS.

Prva vinorejska zadruga v Krškem

ima

v soboto, dne 2. marca 1912

ob 3. uri popoldne

izredni občni zbor.

DNEVNI RED:

1. Prodaja posestva in končni račun.

Načelstvo.

Žrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	20	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	60	1	80
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	70	1	90
1 " " (prekajenega) . . .	1	80	2	—
1 " koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 " jagnjetovega mesa . . .	0	—	0	—
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 " masla surovega . . .	2	40	2	50
1 " masti prašičje . . .	2	—	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	60	1	90
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	90
1 " surov. margarinskega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	1	90	2	—
1 jajce . . .	—	08	—	9
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	0	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	0	90
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	27	3	60
1 piščanec . . .	1	20	1	60
1 golob . . .	—	44	—	48
1 raca . . .	2	60	2	80
1 gos . . .	6	—	7	50
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	6	50	8	00
100 kg pšenične moke št 0 . . .	36	60	—	—
100 " " " " 1 . . .	36	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	35	80	—	—
100 " " " " 3 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	34	30	—	—
100 " " " " 5 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 6 . . .	32	60	—	—
100 " " " " 7 . . .	30	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	20	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	25	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	47	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	45	—	—	—
100 " ržene moke . . .	32	—	—	—
1 l fižola . . .	—	26	—	38
1 " graha . . .	—	34	—	38
1 " leče . . .	—	32	—	36
1 " kaše . . .	—	22	—	24
1 " ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	24	—	—	—
100 " rži . . .	22	—	—	—
100 " ječmena . . .	20	—	—	—
100 " ovsa . . .	21	50	—	—
100 " ajde . . .	22	—	—	—
100 " prosa belega . . .	19	50	—	—
100 " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	20	—	—	—
100 " činkvantina . . .	21	50	—	—
100 " krompirja . . .	9	—	9	50

Lesni tro.

Cena trdemu lesu 9-50 do 10 K.
Cena mehkega lesu 8 do 8-00 K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena	5	50	6	50
" slame	5	—	5	50
" stelle	2	00	2	10
" detelja	6	50	7	00